Ner 209. ROK 1842. ŚRODA 14 WRZEŚNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Nikodema M.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Rudimił

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi
	6	27" 0'916	+ 9, 6	4''' 29	PPł Zachodni słaby	Pochmurno	Deszcz
12	2	1, 552	+ 12, 8	4, 20	,, ,,	,,	
	10	2, 498	+ 8, 6	3, 94	Żaden	Pogoda z Chmurami	

Wiadomości zagraniczne.

ROSSYA.

Petersburg 20 Sierpnia.

Rodzina Cesarska, znajdująca się teraz jeszcze w Peterhofie, uda się za dni kilka do Carskiego-Sioła i tam aż do zimy pozostanie. W. Xiężna Marya Alexandrówna, małżonka W. X. następcy tronu, już się tam znajduje oczekując swego blizkiego rozwiązania. — Manewra korpusu gwardyi już ukończone, obóz pod Krasnoje-Sieło zwinięty i wojsko wraca się znowu na kwatery w załodze tutejszéj.

FRANCYA.

Paryż 4 Września.

Gabinet franc. ofiarował rządowi hiszpańskiemu swoje pośrednictwo w sprawach spornych z Portugalją, ale otrzymał od rejenta odpowiedź, że przez pana Aston ze strony Anglii ofiarowane pośrednictwo już przyjętem zostało.

Xiąże Esterhazy odpłynął d. 2 Września do Londynu dla pożegnania królowéj angielskiéj z powodu że jako poseł austryacki wziął dimjssyę. Z raportu komendanta Cailler o stanie wojska francuzkiego w Algieryi dowiadujemy się, że pomimo staranniejszego zaopatrywania i lepszego ubierania onegoż pod niezmordowanym dozorem i gorliwością jenerała Bugeaud, wszystkie szpitale chorymi zapełnione były. Straszliwe upały dziesiątkują wojsko. Aby z pomiędzy wielu jeden przytoczyć przykład, osada Metidsza w największym pośpiechu o 20 mil ztąd musiała być przeniesioną ku brzegom morskim, z powodu że ⅔ części padły ofiarą skwarnych płomieni słońca. Zresztą postęp w politycznym i wojennym zarządzie nie zostawia prawie nic do życzenia. Jeneralny gubernator jest ze swojego stanowiska tak zadowolony że z udzielonego mu przed rokiem urlopu, nie myśli jeszcze korzystać i prawdopodobnie nie wróci do Francyi przed zagajeniem izb.

W *Monitorze* i w *Bulletin des Lois* umieszczono przez obie izby uchwalone i przez króla zatwierdzone prawo o rejencyi. Text jego jest następujący:

Art. I. Po skończonym 18 roku król staje się pełnoletnim.

Art. II. W czasie małoletności króla otrzymuje rejencyą na cały czas małoletności ten królewicz, który stósownie do ustanowionego przez deklaracyą i kartę z 1840 r. porządku następstwa jest tronu najbliższy.

Art. III. Rejentowi służy zupełne i całkowite wykonywanie władzy królewskiéj w imieniu małoletniego króla, i to zaraz bezpośrednio po śmierci króla.

Art. IV. Artykuł 12 karty i wszystkie prawodawcze postanowienia zasłaniające osobę i konstytucyjne prawa króla, zastósowane zostaną do osoby rejenta.

Art. V. Rejent wykona przed izbami przysięgę: że będzie wiernym królowi Francuzów, będzie słuchał karty konstytucyjnej i praw królestwa, i że we wszystkich rzeczach jedynie tylko z względem na interesa, szczęście i sławę narodu francuzkiego działać będzie. — Jeżeli izby nie są zebrane, rejent natychmiast wyda proklamacyę i każe ją umieścić w zbiorze praw, a w téj wyrażona będzie przysięga i dane przyrzeczenie, że ją po zebraniu się izb powtórzy. — Na każdy przypadek zaś izby najdaléj w ciągu dni 40 zwołane być muszą.

Art. VI. Dozór i opiekę nad małoletnim królem służy krolowéj albo xiężnie, matce tegoż, jeżeli ta powtórnie za mąż nie pójdzie, a w braku królowéj lub xiężnéj, babce tegoż z strony ojca, jeżeli ta w powtórny związek małżeński nie wstąpi.

Z uwagi na czysto dynastyjną naturę, jaką starano się nadać prawu rejencyi, opozycya w izbie parów jakkolwiek szczupła na pierwszy rzut oka, jest znaczniejszą i ważniejszą niż w izbie deputowanych. Ta ostatnia jest czysto wybieralną korporacyą w składzie któréj rząd może mieć tylko pośredni wpływ. Dla tego nie może być dla nikogo dziwném, że w podobnéj wybieralnéj korporacyi, opozycya posiada mnóstwo rozmaitych żywiołów do żywego lub powolniejszego walczenia przeciw planom rządu. W izbie parów przeciwnie, z wyjątkiem dwóch lub czterech legitymistów, nie ma wcale mowy o systematycznie uorganizowanej opozycyi; ponieważ członkowie téj wysokiej izby od roku 1831 ciągle przez sam rząd są wybieranemi, a zatem są mężami których dynastyjne sympatje lepiej powinnyby okazać się jak to miało miejsce przy głosowaniu nad prawem rejencyi, którego duch i cel skierowany był do wzmocnienia i zasłonienia dynastyi lipcowej. A jednak wczoraj blisko dwunasta część izby protestowala przez czarne gałki przeciw temu projektowi, chociaż żaden znakomity mówca nie dał do tego naturalnego powodu. Biorąc na uwagę, że w izbie parów można było z większą pewnością niż w izbie deputowanych liczyć na jednogłośne przyjęcię projektu, opozycya izby parów okazuje się tylko o połowę mniejszą od opozycyi izby deputowanych.

Największa massa złota i srebra, w monecie i sztabach, leży w piwnicyach banku tutéjszego. Pewien cudzoziemiec, zwiedzając ten ogromny instytut, przechodził przez korytarz, utworzony przez 800 iedne na drugich poustawianych baryłek, z których każda zawiera 20 tysięcy fr.; w innéi części stały wielkie skrzynie ołowiane, zktórych w każdei mieściło się 2000 worków po 1000 fr.; winnym znowu miejscu leżały od podłogi aż do sufitu poukładane grube sztaby złota; winnym przechowywane są naczynia śrebrne i kleinoty, składane w banku dla bezpieczeństwa; Xiąże Demidów ma tam np szkatułkę z dyiamentami, wartości 42 milionów złp. Do tych skarbów prowadzą na dół przykre wązkie schody, na których tylko ieden iść człowiek może także dla bezpieczeństwa.

ANGLIA.

Londyn 3 Września.

Nieczynność w fabrykach trwa ciągle, ale środki robotników są już tak dalece wyczerpane, iż z pewnością wnosić można, że w przyszłym tygodniu wszyscy powrócą do swoich zatrudnień. W kopalniach w dystrykcie Staffordshire, raz jeszcze musiano użyć siły zbrojnéj przyczém kilku robotników ratujących się ucieczką utonęło.

Xiążę Wellington ułożył plan do wyprawy w Afghanistanie zamierzonéj. Według tego planu ma być utworzona liczna armia odwodowa i wojska mają się koncentrować w korzystnych pozycyach, dopóki korzystna sposobność nie pozwoli równocześnie ze wszystkich stronku Kabulowi postąpić.

Lipsk 7 Września.

Dziś po południu nadeszła tu smutna wiadomość że miasto Oschatz w znacznéj części stało się pastwą płomieni, podobną klęską i miasto Meissan onegdaj dotkniętym zostało. Zaradzając niedostatkowi chleba z powodu podrożenia mąki municypalność Lipska zajmuje się obecnie urządzeniem wodnego młyna w ten sposób, aby w razie potrzeby do niego zastósować można parową machinę.

HISZPANIA.

Dnia 2 Sierpnia wielka w Gibraltarze była niespokojność, gdyż okręt handlowy angielski

przybyły z Lewantu, ponieważ mu się nieudało oprzeć gwałtownemu wiatru zachodniemu i do portu tamecznego zawinąć, do puktu jednego wschodniego jeszcze przed przedgorzem przybił, a kapitan nie przestrzegając przepisanych środków kwarantowych, z ludźmi swemi wylądował, aby świeże mięso kupić. Skoro wiadomość o tem do Gibraltaru doszła, władza pospieszywszy natychmiast z licznym oddziałem wojska do oznaczonego miejsca, dom w którym kapitan mięso kupował, otoczyć kazała i jego i ludzi aresztowała, oraz przyjęto wszystkie związki między osobami, z któremi był w styczności, z resztą obywatelstwa, nareszcie uwięziono urzędników kwarantanowych, którzy wylądowaniu nie przeszkodzili. Takim sposobem około 100 osób zamknięto. Mimo to wielka po całem mieście rozpostarła się trwoga i jak to w podobnych przypadkach dziać sie zwykło, głoszono już, że zaraza morowa w mieście wybuchła. Wszakże pokazało się, że to były plotki bezzasadne, a śledztwo ścisłe wykazało, że na tym okręcie ani jednego chorego nie było. Ale kapitan za nieostrożność swoję wiele będzie musiał zapłacić.

Bandyci Rafael Sala Planademunt, który się zowie dowódcą, Pedro Morato, półkownik, Jose Barris Pitxot podobnież; Pio Coderh komendant; Antonio Garrofa podobnież; i Sigismonto Guegbo podobnież, uwięzieni przez wojsko francuzkie i zaprowadzeni do więzienia tutejszego miasta, zostali pod eskortą żandarmów odesłani do Calajs skąd mieli odpłynąć do Anglii. Trzej bracia i synowiec Felipa zostali odesłani do Aurillas w departamencie Cantal, pozostaje zatém pietuastu jeszcze w tutejszych więzieniach i ci bezwłocznie do różnych punktów w głąb kraju odesłanemi zostaną. Tym sposobem w naszém mieście nie może być osiągnionym cel podany w nocie pańskiej z dnia 14 b. m. Aby go jednak osiągnąć, a przynajmniej aby i pozostali przestępcy równie jak siedmiu których na początku przytoczyłem, mogli być z tego kraju oddalonemi, potrzebaby aby rząd Jéj K. Mci za pośrednictwem poselstwa hiszpańskiego w Paryżu przedstawił stósowną reklamacyę.»

Konsul hiszpański w Perpignau i Xefe polityco w Geronie poczynili już stósowne króki aby wyjednać u rządu w Madrycie przesłanie stósownej reklamacyi.

BELGIA.

Bruxella 31 *Sierpnia.*

Izba reprezentantów po kilkotygodniowych rozprawach na wczorajszém posiedzeniu przyjęła projekt do prawa o szkołach elementarnych większością 75 głosów przeciw 3.

Pan Thiers w dniu 29 b. m. przybył do Antwerpji.

Wczoraj J. K. Mość przyjmował w zamku Laeken księcia Esterhazy posła austryjackiego i barona Arnim posła pruskiego. Ten ostatni w tych dniach wyjedzie z Belgii, aby być obecnym przy manewrach i uroczystościach, które mają mieć miejsce nad Renem.

WŁOCHY.

Rzym 23 *Sierpnia.*

Wczoraj wieczorem zawinęły tu nakoniec 3 od Rzymian upragnione parostatki, i dały zaraz dowód swéj zręczności, ciągnąc trzy naładowane okręty morskie od ujścia rzeki aż do miasta. Brzegi Tybru okryte były mnóztwem wesołego ludu, przypatrującego się temu nowemu widowisku. Potém zarzuciły parostatki wśród odgłosu muzyki kotwice przy Ripa grande, porcie rzymskim. Kardynał Tosti, jako opiekun tego i innych użytecznych wynalazków, był przy ich przybyciu z kilku prałatami obecny. — W przyszłym miesiącu myśli się papież wybrać do Civitavecchia, gdzie się coraz bardziéj wzrastającéj żegludze i twierdzy przypatrzy. — Wikaryat zniósł muzykę instrumentalną po tutejszych kościołach; a choć jéj niekiedy na prośbę dozwolą, przecież niektóre instrumenta całkiem wyłączono. Nie lepiejby było oddalić w to miejsce z kościołów muzykę światową, która każdego we Włoszech w domu bożym oburzać musi? Ma wyjść także rozporządzenie stanowiące, aby w niedzielę i święta teatra były zamknięte.

TURCYA.

Konstantynopol 10 *Sierpnia.*

Z Damaszku mamy następujące wiadomości z d. 6. Lipca: »W pierwszych dniach tego miesiąca popełniono tu i w okolicy kilka morderstw; sprawcami i ofiarami byli Muzułmanie. Rozboje zdarzają się także bardzo często; mianowicie żydzi rabowani są przez Turków. Niedawno w śród dnia zapytał się w bazarze Turek Żyda, o godzinę; a gdy ten wyciągnął zegarek, Turek porwał mu go, nazwał go złodziejem i jeszcze go zelżył. Poszkodowani nie śmią nawet skarzyć się o to u władzy, lękając się, aby nie zostali zamordowani. Pięciu złoczyńców, których Achmed Basza kazał niedawno z tąd odprowadzić do Hir pod eskortą 15 żołnierzy, zostali w jednéj wsi przez przyjaciół przytrzymani, i po walce z żołnierzami, uwolnieni. Słychać o nowém rozbrojeniu gór.

Wojsko Albańskie, które dotychczas zajmowało tylko pobrzęża, ma teraz być ściągnięte wewnątrz gór dla rozbrojenia ludności. Słychać atoli, że Druzowie i chrześcianie połączyli się z sobą dla oparcia się przemocą temu zamiarowi. Beduini pustoszą ciągle okolice Naplusu; w kilku utarczkach z regularném wojskiem tureckim zostali nawet zwyciężeni.—Przed kilku dniami odczytano tu w meczetach firman sułtana, w którym przybiera swój tytuł Emir-el-Mumenin (Xięcia wiernych), gani ludowi małą gorliwość w ćwiczeniach religijnych, nakazuje uczęszczanie do meczetów w godzinach modlitwy, a potępia modlenie się w domach, w budach i na ulicy. To rozporządzenie powiększy jeszcze, już i tak wielki fanatyzm Turków.

Podróżni przybyli tu z Mossulu i Bagdadu opowiadają, że tamtczni francuzcy agenci konsularni i sami konsulowie, różnemi środkami usiłują rozszerzyć swoją władzę i swój wpływ i utworzyć sobie stronnictwo pomiędzy ludnością chrześciańską. Pod pozorem, że Francya od dawnych czasów ma prawo opiekowania się wszystkiemi katolickiemi chrześcianami w Syryi, rozciągnęli oni protekcyą swoję do wszystkich rajasów, jako to: Nestorianów, Arianów, Chaldejczyków, Greków i t. d., a nawet do wszystkich Europejczyków, wyjąwszy Anglików, którzy mają w Bagdadzie konsula generalnego. Każdy chcąc niechcąc musi się oddać pod ich opiekę, która ściąga się nietylko co do nienaruszonego wykonywania religii chrześciańskiej, ale także co do stósunków cywilnych. W Mossulu nabrał konsul francuzki wielkiej władzy przez katolicko-chaldejskiego patryarchę, z którym w najlepszych zostaje stósunkach. Od tego bowiem patryarchy zależy przeszło 800 wsi. Z Mossulu i Bagdadu starają się ci konsulowie zawiązać stósunki z chrześcianami w Aleppo, a przez nich z chrześcianami na Libanie, aby tak za pomocą Łazarystów rozciągnąć sieć swoję nad całą Syryą.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 12 *do dnia* 13 *Września.*

Walewski Alexander hr., Niemojewska Ludwika ob., Michałowski Adam, Warylska Urszula, Henel Antoni, Chwalibog Jan, z Polski; — Wisniewski Heronim, Landerer Marek, Tschorbe Mikołaj połkownik ces. ross, Nikolin Julia, Borowski, ob., z Galicyi.

Wyjechali z Krakowa.

Zuławski Julian, Pruszak Konstanty ob., Linczewski Maxymiliian, Walewski Alexander hr., Sreduicki Jan ob., do Polski; — Duruowo, do Galicyi; — Muller, do Prus..

Doniesienie Urzędowe.

Nro 4591.

TRYBUNAŁ

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Podaje do publicznej wiadomości, iż w depozycie kryminalnym znajdują się pieniądze, które od osoby podejrzanej odebrane zostały, ktoby przeto mienił się być ich właścicielem, zgłosić się winien do Trybunału ze stósownem podaniem w przeciągu jednego roku, po upływie bowiem tego terminu, pieniądze o których mowa jako niemające właściciela, na rzecz skarbu przyznane zostaną.

Kraków d. 2 Września. 1842 r.

Sędzia Prezydujący
MIĘTUSZEWSKI.

(1r.) Sekr. *Lasocki.*

Doniesienie prywatne.

WINO WĘGIERSKIE stare w butelkach, jest z wolnej ręki do sprzedania, bliższą wiadomość o tém można powziąść w domu Nr. 220 przy ulicy Franciszkańskiej sytuowanym na 1ém piętrze. (1r.)

Kupfer Licitacions Anzeige.

Von Seiten der Direction der Szlovinker Nicolay Kupfer Schmelz-Hütte wird hiemit zur öffentlichen Kenntniss gebracht, dass das in derselben Hütte vom 1te Oktober l. J. bis Ende Sept. 1843 zu erzeugende Rosetten oder Spleissen Kupfer von circa 3000 Zentner ganz oder auch in Parthien von 200 Zentner, in monatlichen Raten abzunehmen, in den Vormittags Stunden des 15ten Sept. l. J. in der Behausung des Gefertigten zu Leutschau in Oberungarn im Wege der öffentlichen Versteigerung verkauft werden wird.

Leutschau den 20sten July 1842.

Johan Julius Juhas
als Dyr. der Szlovinker Nicolay Kupfer Schmelz-
(3r.) Hütte.